

4. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24 берез. 1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text>.

5. Кримінальний Кодекс України від 5 квіт. 2001 р. URL: https://taxli.net.ua/ua/%C2%A0normative_acts/kriminal%20kodeks-ukrai%2011-2018/.

6. Науково практичний коментар до ст. 407 КК України. URL: <http://www.jurists.org.ua/criminal-law/2061-%C2%A0aukovo-praktich%20komentar-do-st-407-kriminal%20kodeksu-ukrayi.html>.

7. Науково практичний коментар до ст. 408 КК України. URL: <http://www.jurists.org.ua/criminal-law/2062-%C2%A0aukovo-praktich%20komentar-do-st-408-kriminal%20kodeksu-ukrayi.html>.

Мазур Марина Іванівна,

слухач магістратури ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МАРОДЕРСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Досить актуальною, як ніколи, є сьогодні тема мародерства, тому що складний і трагічний період випав для України, а українці зіштовхнулися з проблемою збереження свого майна під час війни. Наша держава потерпає від російської збройної агресії, страждає цивільне населення, їх власність та майно не тільки від російських військових, а й інколи від своїх земляків. З метою наживи та задоволення своїх потреб ці люди грабують магазини та домівки, торгові центри, транспортні засоби, тобто стараються привласнити все, що бачать їхні очі. Проте, не всі крадіжки є мародерством. Є різниця між мародерством, крадіжкою та іншими кримінальними правопорушеннями проти власності. Ця різниця полягає в місці викрадення та у тому, в кого саме щось вкрали. Тому у своєму дослідженні зверну увагу на правильну кваліфікацію цього кримінального правопорушення.

У межах кримінального законодавства, це воєнний злочин, який передбачений статтею 432 КК України. Суть якого полягає у викраденні на полі бою речей поранених чи вбитих. Це означає, що викрадення речей поза межами бойових дій створює склад іншого майнового кримінального правопорушення, наприклад, крадіжки.

Відповідно до ст. 432 КК України, обов'язковою ознакою складу є місце – поле бою, це земельна, у тому числі у межах населеного пункту, ділянка, морський чи повітряний простір, в якому ведеться бій. У свою чергу, предметом мародерства може бути тільки приватне майно

(гроші, годинники, медальйони тощо) вбитих чи поранених, незалежно від того, до чиєї армії останні належать викрадені вони можуть бути як під час бою, так і відразу ж після нього. Зброя, боєприпаси, документи, що містять відомості військового характеру, інші предмети, що збираються для їх використання під час ведення військових дій, не є предметом цього кримінального правопорушення. А суб'єктом виступає військовослужбовець. Таким чином, щоб майновий злочин кваліфікувався як мародерство, необхідно, щоб він був здійснений 1) військовослужбовцем, 2) на полі бою, 3) щодо речей убитих чи поранених [1]. За такі злочинні дії раніше було передбачено кримінальну відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 3 до 10 років.

Проте, Законом України від 03.03.2022 № 2117-IX «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство», який набрав чинності 7 березня 2022 року, мінімальний термін позбавлення волі за такий злочин збільшено до 5 років. Таким чином, було посилено кримінальну відповідальність за мародерство у широкому значенні цього терміну (не тільки за мародерство як воно визначено самим КК у статті 432 – викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених, а й викрадення поза межами поля бою і майна не тільки загиблих чи поранених). Окрім визначених у статті 432 КК діянь, слід вважати також присвоєння майна цивільного населення будь-якими особами, у тому числі російськими військовими, у районах вогневого ураження, тимчасової окупації або проходув військ, а також саме з використанням умов воєнного або надзвичайного стану.

Також новий закон посилив відповідальність ще й за використання трагічних обставин, бойових дій для власної наживи, адже зміни до Кримінального кодексу України торкнулися й складу кримінальних правопорушень, передбачених у статтях 185 (крадіжка), 186 (грабіж), 187 (розбій), 189 (вимагання), 191 (заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем). Ці кримінальні правопорушення доповнилися кваліфікуючою ознакою – скоєння в умовах воєнного або надзвичайного стану [3].

Щодо самої кваліфікації, то вчинення майнового кримінального правопорушення в умовах воєнного чи надзвичайного стану може мати місце, наприклад, у районах вогневого ураження, тимчасової окупації або проходув військ, а також і поза межами згаданих районів. Наприклад, учиненим в умовах воєнного стану слід уважати такі викрадення чужого майна, які вчинені щодо осіб, які переміщуються у більш безпечні регіони України чи щодо їх майна, щодо майна, осіб, які тимчасово

залишили житло без контролю для укриття в безпечному місці. Якщо ж викрадення відбулося хоча й під час дії режиму воєнного стану, але поза межами зазначених вище районів та без будь-якого використання умов воєнного стану, то навряд чи доцільно застосовувати відповідну кваліфікуючу ознаку та ознаку, що обтяжує покарання [2].

Проте дуже поширеним під час воєнного стану стало те, що українці самі самотужки борються з людьми, які чиняють крадіжки, піддаючи їх самосуду, прив'язуючи їх до електричних опор і дерев на загальний огляд. Я вважаю, що це не зовсім є правомірним, оскільки кожен злочинець мусить понести передбачену законом відповідальність, тому таких осіб слід максимально оперативно передати до правоохоронних органів, щоб жоден з них не уникнути покарання.

Підсумовуючи вищевикладене, слід наголосити, що у зв'язку зі змінами до Кримінального кодексу України у період воєнного стану посилилась не тільки кримінальна відповідальність за мародерство та кримінальні правопорушення проти власності, але і з'явилась така кваліфікуюча ознака як воєнний стан. Тому для правильної кваліфікації доцільно звертати увагу на цю кваліфікуючу ознаку і відповідно об'єктивно застосовувати це для притягнення злочинців до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та доповн. Київ : Дакор, 2019. 1384 с.
3. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство : Закон України від 03.03.2022. URL: <https://zakon№.rada.gov.ua/laws/show/2117-20>.

Максименко Артем Сергійович,
аспірант докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

У статі 3 Конституції України закріплено вихідну засаду правової демократичної соціальної держави про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні